

Pünkösti beszéd.

És jószágokat és marháikat eladják vala, és osztják vala azokat mindeneknek, mint a szükség mutatja vala. — Csel. 2. 45.

(A Dávid Ferencz-alapítvány érdekében.)

Ha mi e napon s kivált e szent órában az első pünköstre viszszagondolunk, ama nagy s mondhatni bámulatos történetből két fő mozzanatot vagy jelenséget vehetünk ki ai! Egyik az, hogy a tanítványok és a hívők midőn kérték a Szentlelket, vették a hit amaz erejét, mely szülte és szülni szokta ma is a lelkesedést; a másik az, a mit főképp ki kell emelnünk, hogy a lelkesültséget kövesse mindjárt a tett, vagy Jézus mindörökké gyönyörű beszédével szólva, a hitnek gyümölcse lett a jószágos cselekedet.

A keresztények is rendesen meginneplik a pünköszt, épen az elébb érintetem esemény emlékére; de oly kevésbé szállja meg ma őket a szent lélek, oly kevés a lelkesülés, hogy mondhatni eredménytelen a hit; mert nincs meg a gyümölcse a jószágos cselekedet. S épen ellenkezőleg áll a dolog azzal, a mi történt akkor, minthogy ma önzés borítja, mint kéreg a sziveket, s a testi kéjek szerelme anynyira összerontotta az embert, s nyomorékká tette a lelket, hogy kellene ma egy Jézus, kitől a vakok szemök világát veszik, a siketek hallanak; a bélpoklosok megtisztulnak; kellene egy új pünköszt, mely erejével égessen, mint a tűz, s tette ragadja az embereket ellenállhatatlanul.

Hisz világos mint a nap, s igaz mint a kétszer kettő, hogy végcélja önmagának nem lehet semmi dolog, semmi teremtmény e világon; ellenben kihat másra, használ másoknak minden. Hisz a föld, melyen mint anyakeblen születik és nevededik minden teremtmény, megengedi, hogy szabadon vegyen hasznot, élvet és gyönyört mindenki, s rajta mint egy szabad és boldog köztársaságban vágyainak és igaz törekvéseinek tért találjon minden ember. Ott a természetben a nap nem rejti el magába világát, hanem szét-

áradólag világít meg minden testet s éltet minden lényt; ott, ha a víz gőzalakban felemelkedett a földről, nem marad örökre a levegőben, hanem hálacseppekben hull vissza oda, hol szomszáiban epedez az élet; ott a tenyésztő erő ezer áldásaival nem bűvik a föld titkos és hozzáférhetetlen üregeibe, hanem bársonnyal bevont asztalát áldásaival rakja és ékíti fel, hogy minden évszak egy felsőbb hatalom iránti hitvallás, minden kor egy istenszeretetet s jótékonyág hirdetője lehessen! . . .

Lám, szeretett ai., ha most ama tanítványokra gondolunk, látni fogjuk és az írásokból s a történelemből olvashatjuk, hogy ők az Istentől nyert szent lelket nem zárták bé magukba, hanem lelkesültségökkel kihatottak másokra; látni fogjuk s a történelemből igazolva olvashatjuk, hogy a lelkesültség nemcsak a szóáradat határáig ragadta őket; tovább mentek; tett, vagy az írás szavai szerint cselekedet, ez volt a másik kiható, hasznos mozzanat; erről emlékezik e nap történetének megírója, midőn mondja: és jószágokat és marháikat eladják vala, és osztják vala azokat mindeneknek; mint a szükség mutatja vava.

Jertek ai. e nap emlékéhez, e történet innep-szenteléséhez méltóan a szent lecke valódi értelméhez képest folytassuk tovább ezeket a gondolatokat, s az apostolok és hívők eme tényét alkalmazzuk gyakorlatilag magunkra és szent vallásunkra.

Nem hiszem, hogy kételkedni lehessen azon, hogy minden állam, minden társaság akkor lenne szép és boldog, s valódi rendeltetését úgy érné el, ha benne minden tagot úgy lehetne igazgatni, sőt kényszeríteni a közcél előmozdítására; mint az öntudatos emberi test felhasználja egyes tagjait; úgy hogy mint szt. Pál ama találó hasonlatával kifejezi: a szem nemcsak magának lát, a fül nemcsak magáért hall, a kéz nemcsak magáért dolgozik, a sziv nemcsak magáért érez, s a lélek nemcsak magáért gondol. Szép és dicső lenne, ha mint a mindenség törvényei a végcélban öszszetalálkoztak, mintegy végtelen láncolat szemei egymással öszszetartanak: úgy a közcélban, mivelődésünk s boldogságunk keresésében öszszetartanánk, öszszehatnánk, öszszemunkálnánk, s fentartanók mindazt, a mi szükséges,

hasznos és jó; szeretet s jótékonyság áldozataival ápolnók mind-
 azt, mitől függ saját és mieink s másoknak is léte és boldogsága.

E vonás anynyira jellege sőt követelménye a kereszténység-
 nek, mint az okosság az embernek; anynyira kötelessége minden-
 nek, ki a Jézus tudományát hiszi és vallja, hogy ennek betöltése
 nélkül méltán magát kereszténynek nem nevezheti. Nyissátok fel
 az evangéliomot: ott minden szó a szeretet betűje; nézzétek a Jé-
 zust, ő minden lépten a szeretet áldozatja; olvassátok az aposto-
 lok leveleit, ezekben minden intés a részvét, segély és jótétemény
 szent érzéseinek ápolása, elanynyira, hogy Jézus és Pál egy tör-
 vényt állítottak a szeretetet, s ezt tette mind a kettő min-
 den kötelezés és törvény öszszegévé.

A mint a nyomozatokból látszik, s a mint az e tekintetben
 leghitelesebb oklevél e szent könyv bizonyítja, a ker. vallás mint
 legerősebb alapon, legegyetemesebb elven a szereteten alapult s ala-
 pulhatott meg, s a gyakorlati életbe is átvitt szeretet, vagyis az
 adakozás, jótétemény volt az, mely ennek intézeteit s látható épü-
 leteit, vagyis az anyaszentegyház nagy testületét kiemelte. Midőn
 az új vallás első hívei öszszegyültek, ügyökért buzgó imát rebeg-
 tek, Isten dicsőségére éneket zengedeztek, ájtatosságukat a szere-
 tet lakomája követte, s nem maradt el soha a jótétemény. Ta-
 lálattott buzgó, ki minden vagyonát közzétette; kegyes, ki a sze-
 gények közt kiosztotta, s az alakuló egyház gondoskodott arról,
 hogy legyen, ki a tudatlanokat tanítsa, hogy legyen a szegénynek
 gyámola, a nyomorultnak oltalmazója, a betegeknek ápolója; s el-
 sők adtak példát azon emberies intézkedéseknek, melyekben fára-
 doznak ma is a gyöngéd, nemes lelkek, s létesítenek minden mi-
 velt városok, községek és államok.

Ha nem volnánk is keresztények, szép, isteni vonás volna
 emberiségünkön az, hogy kihagyjuk magunkat a számításból, hogy
 az emberiség jobb jövője mozgásba hozza lelkünket, s mintegy ki-
 lépve a jelen szűk határiból a jövő kor és nemzedék boldogságát
 melegen karoljuk fel. Ha látjuk a szükségét és nyomort eláradni,
 s nekünk lenne néhány fillérünk, az amazok forrását ezzel be-
 dugni segítsük; ha látnók, hogy az ország elakad az ármány és ön-
 zés torlatain, s az ártatlan s méltatlanság véreben mossa sebeit,
 s hatalmunkban állana valamikép s bár valamennyire segíteni: Oh
 hát szabad lenne-e, hogy mint az első bűstvérgyilkos megmenté-
 getődzünk: a vagy őrizője vagy kegyelme atyám-

fiának?! A jobb lelkek és a valódi keresztények nem szeretik s nem vágnak a mások véréen meghizni; nem várják, hogy a koldus elzokogja panaszát, s könyeivel áztassa a port, melybe öszszeroгыik; a jobb lelkek s a valódi keresztények hiúságukat nem istenítik, s nem csinálnak azokból arany borjut, mint Izrael, hogy azokat imádják, hanem eltökélten hatnak és munkálnak a közjóra, áldoznak ennek oltárán, hogy a jövő azért gazdagon kamatozzon; a jobb lelkek a valódi keresztények le tudnak mondani akárhányszor a kényelemről, s megtudják tagadni magukat Jézussal, hogy az önszemélyüktől elvont vagyon és kényelem, mint a megtakarított mag, a szántás és vetés idején, hulljon a vallás és nevelés ügyének szent földébe, hol teremjen 30, 60, sőt 100 anynyit. A jobb lelkek s a valódi keresztények kikelni segítik a mustármagot s éltetővé teszik magok körül a léggört, hogy növekedjék nagy fává a kicsiny mag, s hadd legyen a csekély és kicsinynek látszó lépés-, dolog- és vállalatból nagy és dicső eredmény, melyben kivált a jó emberek s valódilig keresztények közbejötte által meg szokta magát dicsóítani az isteni nagyság s a láthatatlan gondviselés.

Ai! szeretett barátim! Ha a hitet lehet mondani világosságnak, s az élet egészen ragyogó napnak: akkor bátran lehet a szeretetet az élet és a föld éltető és termő melegének mondani. Engedjétek a hitet, mely kiváltképen e napon támadott, fennen s magasan ragyogni lelketekben; de nyilatkoztassátok ki, mutassátok meg szereteteteket itt alant az emberi cselekedetekben, a jótékonyosság szülte áldozatokban. Tartsátok ugy ezt, mint a vallás alapját, mint az emberies dolgok intézőjét, melyről oly szépen beszél Jézus, midőn elmondja a Samaritanus történetét, s midőn állítja, hogy ez nagyobb az áldozatnál, s midőn ezt köti tanítványai lelkére az elválás pillanataira emlékeztetve: Én szerettelek titeket, maradjatok meg ebben a szeretetben, s melyről hogy többet ne idézzek, a nagy apostol azt mondja: a jövendőlések megszünnnek, a próféta-lások eltöröltetnek, csak a szeretet meg nem szűnik soha.

A jó távcsőnek az a sajátsága van, hogy a meszsze levő dolgokat és tárgyakat közel hozza. E szerint hozzuk mi is közelebb a dolgot és tárgyakat magunkhoz. Nekünk is, s buzgó eldőeinknek is ezt a tevékeny, ezt az áldozatkesz szeretetet adta öröksé-

gül az Isten! Eldódeink nemcsak szájjal tisztelték az Istent, hanem tettel is; nemcsak szólottak, mint a tüzes nyelvű apostolok, hanem cselekedtek is, mint amaz első keresztyének, kikről anyynyszor emlékeztem. A bölcs tetteiből ítéli az embert, azt mondja egy író, — az Isten munkáért osztogat jutalmat, — azt állítja egy másik. A világharcban, midőn Európa ketté válva harczolt a vallás jogaiért, sok szenvedések vannak feljegyezve; az 30 évig tartott. A mi vallásunk, anyaszentegyházunk küzdése, szenvedése e hazában, kivéve egy-egy kevés, csendesebb időközt, melyet a miveltség türelmes lelke ihletett, csaknem anynyi éves, a hány éve hogy itt fennállunk. És mi éltetett, mi tartott fenn? Felelet: a szeretet; mi oltalmazott meg a feloszlás, megsemmisülés szomorú éjszakájától? a szeretet; a szeretet, melynek lelkét vették az apostolok, a szeretet, melyről a szent lecke mondja: hogy jószágokat és marháikat eladják vala sat. Egyházunk jegyzőkönyvei, melyekben öröktívék a jóltevők nevei és emlékei, — egyesek naplói, s a naptárak és imakönyvek széleire tett jegyzetek, melyeket tán reszkető kézzel irt meg itt egy öreg, másutt egy diakonus, itt egy pap, másutt egy presbiter vagy egyházfi, s így tovább, szólnak a kifosztás ama koráról, az üldöztetés amaz idejéről, a melyen mint a bujdosónak vándorpálczáat kellett vennünk kezünkbe; ugy de szólnak ama szeretetről is, melylyel itt az egyik özszesz vagyonát, a másik nélkülözhető javait, a harmadik mint amaz evangéliumi szegény, egyetlen fillérét hozta a vallás és a nevelés közügyének.

Nézzétek e helyet! mikor 1721-ben templom s iskola nélkül maradtunk, s bujdosók lettünk: e kis szigeten rendre egy iskola és egy imaház lett; a templom, habár szerényen is átalakítottatott a mult évszáz második tizedében, a torony elkészült e század elején, a rokkant tanodaépület helyébe most csinos és czélszerű épület készült, hogy mint kapuján írva áll: s z e n t h e l y e l e g y e n a m u z s á k n a k. Ki mivelte mindezt, mi cselekedte ezeket? Felelet: az adakozó, az áldozni tudó szeretet, — a szeretet a m a l e k e, m e l y e t a d o t t a z I s t e n m i n é k ü n k, a z a z i s t e n i l é l e k, m e l y r ől a z i g e s z ől: h o g y o s z t j á k v a l a m i n d e n e k n e k, m i n t a s z ü k s é g m u t a t j a v a l a.

Most is ai., szeretett barátim! vallásunk előtt egy szent cél áll. Annak nevére egy alapot tenni, annak nevére egy alapítványt nevezni, ki lánglelkével szólott Erdély bércei között, mint egy pró-

féta, ki igazságaival érvelt és győzött, mint egy apostol, vitatkozásaiban bátran és merészen szólott, mint egy Pál, s a nem érdemlett halált kiszervenvedte mint egy vértanu. E nagy név, e halhatatlan író és vallásbajnok Dávid Ferencz! a mi vallásunk nagy hirdetője e hazában. Ha az ő nevét halljátok, emlékezzetek tisztelettel, az ő emlékét őrizzék kegyelettel, s az ő nagy szellemét, mely korát megelőzőleg akart előrehatolni a hit és lelkiismeret dolgában, kövessék bizton és állhatatosan.

Dávid Ferencz-alapítvány! ez a kiáltó szó most nálunk, a mi egyházunkban!

Mint a költő mondja: vigyen mindenki csak egy fővényszemet, s abból emlékkő legyen; adjon mindenki az ő nevére bármi keveset, s abból a legdiszesebb emlék emelkedik! És jószágaikat és marháikat adják vala, és osztják vala azokat mindeneknek, mint a szükség mutatja vala. Kövessék e dicső példát, hogy legyen emlékezetes ez a pünköszt, — hogy ne szomorítsátok meg a bennetek lakozó szent lelket. Amen.

Albert János.